

Journal,

Van de Reyse van de Vlote uyt de Vereenighde
Nederlanden na

BRASILLEN,

Vervattende alles 't gene is voorgevallen:

MITSGADERS,

De Batalie tusschen den Heere Ghenerael Sigif-
mundus Schoppe, ende den Ghenerael van de
Portugiesen.

Beginnende van den 17 Januarij Anno 1648. tot den
seven-thienden May.

Alles beschreven door een Capiteyn Luitenant van het Legher
van den boorz heer Generael Sigismundus Schoppe.

A M S T E R D A M,

Gedrukt by Jan van Hilten, Boekverkooper in de Beurs-straet,
in de geborduyrde Handschoen, ANNO 1648.

Nat wy tot ses mael onder zepl geweest waren/zijn wy den 17 Januarij 1648. eyndelycken van de See van Zeelandt wyghelopen; dien selven nacht de Hoofden ghepasseert / ende quamen dooz storm in Doxtlandt ingelopen; aldaer acht dagen gelegen hebbende/ zjin met eene bequame wint wederom t'zepl ghesaen / met noch twee van onse Schepen/ welcke wy aldaer bonden: In de Canael hadden wy mede eene harden storm/ van ontrent 24 wyzen; passeerende de Spaensche Zee/ quamen aen de Canarische Eplanden / onsen courx settende na het Eplandt Sint Vincent/ aldaer wy wederom een stercke brabade kregen / van ontrent een halve wyze: 36 Orhoofden water aen het Eplandt inghenomen hebbende/ ende 14 a 15 Boeken geschoten/ ginghen den derden dagh daer na t'zepl/ ende quamen den 29 Meert (s mozghens metten daghe) booz het Landt varr Brasilien / tusschen Sintē Lecke ende de Caep Sint Augustijn, aldaer wy dicht booz wy liepen/ ende 9 Schepen van de Doxtugiesen op aucker sagen legghen/ met 20 Caraveels/ gheladen met Snycker: Alsoo langhs de kust zeplende/ kregen in 't gesicht 4 krupfers van het Rieck / ende sonden een Boot aen deselve / om pers nieuwx te vernemen / van dewelcke wy alles goets verston- den/ ende datter dese nabolgende Prysen opgebracht waren / namentlycken:

St. Ioan Babtrista.
 Noffa Sra. de Carma.
 Noffa Sra. de Victoria
 & Boaventura.
 Caravelle St Anthony.
 Noffa Sra. d'Emparo.
 Noffa Sra. de Concessaon.
 Alma Sanctos.
 St. Anthony.
 St. Anthony idem.
 St. Anthony d'Guarda.
 Bon Iesu d' Boucas.
 St. Anthony.
 Noffa Sra. de Concessaon.

} Wp Gerrit Derhagen/ Capiteyn op den Doulphijn.
 Wp Leendert Cornelissz / Capit. op de Hasewint.
 Wp Marcus Hartman / Capiteyn op den Eendracht.
 Wp Jacoh Ezechielz/ Capiteyn op het Foret.
 Wp Cornelij hoose / Cap. op 't Fregat Armuyden.
 Wp Capit. Gerrit Derhagen/ op den Doulphijn.
 Wp Gerrit Derhagen boozs.
 Wp Lucas Pol/ Capiteyn op den Arent.
 Wp Marcus Hartman/ Cap. op den Eendracht.
 Wp Hecto Cornelissz/ Capit. op den Harder.
 Wp Jan Christoffelsz/ Capiteyn op den Elias.
 Wp Adriaen Pijx ende Marcus Hartman.
 Wp Outger Walichz/ Capiteyn op de Sterre.

Den 30 Meert lieten wy ons Ancker inde gront ballen booz het Rieck: den selven dagh wierden twee Prysen in de gront gheschoten / ende ginghen twee Capiteynen met een Schipper aen Landt.

Den 31 zjin wy metten dage met ons volck aen Landt ghetreden / ende na dat ich ontrent een wyze met het volck op Anthony Faes hadde halte gehouden/ kregghen wy ordze van den Generael Schoppe / om na de Effogadex te trecken / in het luytenwerck / ofte 't nieuwe quartier / twelke aende Schantz van de Effogadex is ghemaect / ende waren aldaer 10 groote Tenten ghesfelt / in dewelcke in peder 100 mannen konden loeeren.

Den Vyandt sagh booz ons verdeelt van de zuyt-woeck aen de Zee/ tot den

**Hoort-hoek aen de Stadt Olinda, sterck ontrent 8000 mannen/onder 4 Com-
mandeurs/ namentlijcken Camaron over de Brasiliaren/Heyndericke de Dieo
over de Pegeros/ Ian Fernando Viere over de Boeren/ Andree Fidael over de
Soldaten; legghende ontrent een Musquet-scheut van ons / bp een Schants
op een wel-gelegen pas / ende een Waterje / waer van sy over eenige maenden
sterck op het Recif hadden geschoten.**

Den 3 April wierden Placcaten aenrijgheslaghen / waer in alle Overloopers
soo wel Portugiesen als Soldaten / welke wederom komen/ vermaent wier-
den/ dat se souden gepardonneert zyn.

Den selven dagh wierden twee Pijssen met Supcheren inghebracht. Van
de Caep Sint Augustyn waren geen ses Carabelen/of ten minsten krygen w-
de helst.

**De Stadt van het Recif is wel versien/ midtsgaders 't Water-Casteel/
't Landt-Casteel/ de Dyf-hoek/ Anthony Faes/ de Dyp-hoek/ Rio Gyan-
de/ Cammarika/ 't Fort Patiba/ Schants de Buzyn/ ende de Effogades.**

Den 4 April is Capiteyn upt den Oven/ als Ambassadeur van den Gene-
rael gesonden/ met een knecht/ welke een wit Vaendel droegh / ende 2 Com-
petters/ welke geduyzigh bliesen / te paerde na den Vyandt ghereden / bp de-
selve komende/ vzaegghden wat haer begeerte was ; wierde gheantwoort/ dat-
in in met hult upt den name van den Generael Schoppe wilde spreken ; maer
deselve riepen anders niet dan gaet wech ; wy hebben vooz u anders niet dan
kruyt en Koot / ende de punt van den Degen : quam alsoo gemelde Capiteyn
(twee upzen upt geweest zijnde) wederom hier binnen.

Den selven dagh wierde wederom een Caraveel met Supcher inghebracht/
ende van den 5. 6. 7. 8. 9. tot den 11 Supcheren verkocht / somtijds 2 a 300
Kisten op eenen dagh/ de Krobe van 45 tot 55 Schellingen.

Den 5 was den Colonel Carpentier ghesondt in de kercke/ daeghs daer na
overleden/ende wierde den 8. in 't Klooster op Sint Anthony Faes begraven.

Tusschen den 5. ende 6. 's nachts/ is een Caraveel dooz de Brugge (welcke
tusschen Anthony Faes ende het Recif leyt) komen dypven / ende nam een
groot stuc van de Brugge werch : Het Caraveel heeft tusschen den Dyp-
hoek ende de Dyf-hoek / tot op de gront/ aldaer den Vyant in 't Bosch ende
hare Schants lagh ; deselve quamen 't op den middagh in vzyandt sieken / ende
vzyande tot 's anderen daeghs.

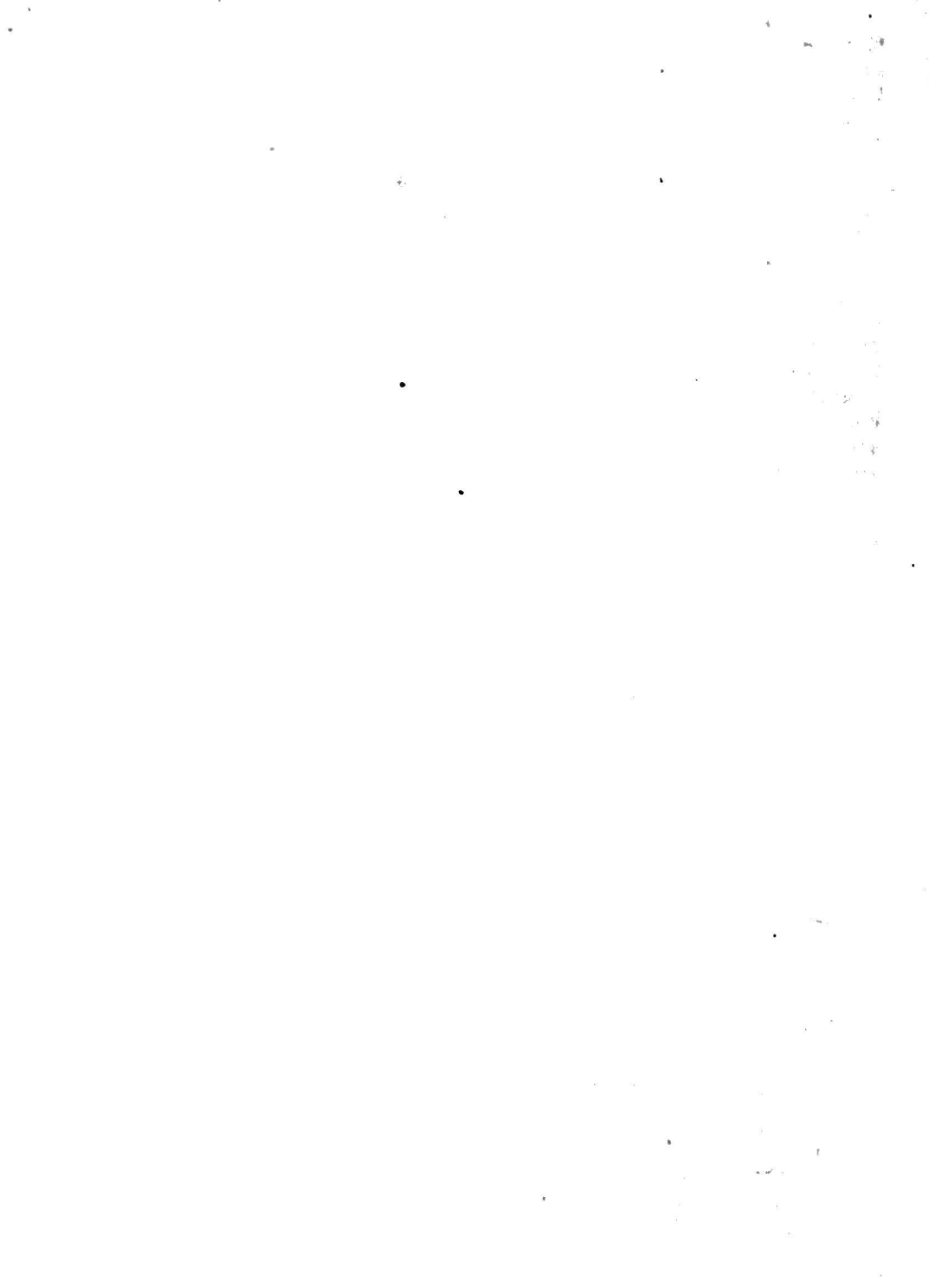
Den 6. ende 7. quamen wederom 2. Pijssen in met Supcher ende Taback.
't Canon/ Affuyten/ ende alle Ammonitie (aen het Recif gekomen) wierde den
selven dagh gelost upt de Schepen.

Den 9 heestmen vzyeden na het Leger van den Generael Schoppe (liggen-
de tot Cappasina ende Brazaw) ghesonden / om te versoeken dat hy op het
spoedighste bp ons aen 't Recif wilde komen/ waer van op dato oock al eenige
Carabelen arrivierde.

Den selven dagh wierde aen alle plaetsen generale monsteringe gedaen/ ende
11 oude Compagnien onder andere ghesteken. De Hoost-Officieren houden
haer tractement tot dat het volkomen secours upt het Vaderlant sal gekomen
wesen.

Den 10 dito wierden 800 mannen gepreft/ soo Pegeros als andere / om pe-
der een te dragen 30 pondt gewicht/ 't 30 kruyt/ kogelen/ Lonten ofte ande-
re kryghs-saken/ welke teghens den 14 alle moeten ghereet wesen / soo van
Coop-

Coopnaer op ofte andere gheuyde Schepen / uytgenomen de Oozlogs-Schepen / van de welke van peder 6. Matrosen zijn gecommantreert / om 't Canon te trecken.

De Soldaten ontfangen alle weken haer rantsoen in goet Bleeck / Speck / Erwteten / Goet / Wijn ende Gelt. Van daghe tot daghe werdt gesept dat het nieuwe volck twee maenden gagie sal ontfangen; 't soude al geschiet wesen / in dien dat de Colonels hadden willen verstaen 't gelt tot soodanige pypse te ontfangen gelijk het hier gaet.

't Woensdaghs wierde hier Biddagh gehouden / ende alles gereet gemaecht om in 't Veldt te gaen.

Den 11 een Engels-man in ons quartier opgehangen / daer na wederom afgedaen / ende aen sijn rechter been gehangen / met het hooft om laegh; hy hadde 't water willen vergeven / de Schepen in byant steken / ende was daer-en-boven ober-gelopen.

Den selven dagh wierde belast op lijf-straffe / dat alle Matrosen moesten aen boort zijn; de Apotekers Winckel (van de Compagnie) gefloten / om datter 30 Kisten met Medicamenten moesten gereet wesen voor het Leger / welke van 30 Pegeros sullen gedragen werden.

Acht Veldt-stuckjens salmen in 't marchceeren gebuycken.

Den 12 dito quam alle het volck van Cappacina ende Gossauw by ons Leger / uytgenomen drie Compagnien / welke aldaer gelaten wierden. 12000 Cardoesen werden gereet ghemaecht : op den Timmer-werf 12 Chaloupen / zijn al gereet / waer aen de Scheeps-Tunmerlieden (uyt het Vaderlandt ghekomen) drie gulden ende de kost / 't daeghs gewonnen hebben.

Den 16 wierden eenige Caravelen ende Chaloupen geladen / welke daeghs daer na sullen uyt loopen met p'obiant / kassen met Lonten / kassen met Kogelen / ende tonnen met Pulver na 't Leger. Op Anthoyn Faes liggen 8-groote Chaloupen gereet.

Den selven namiddagh ten 4. uppen gaf den Generael Schoppe ordze / (nadat daegs te vozen alle Regimenten haer Diverses / ende voor acht dagen kost ontfangen hadden) om dien aenstaende nacht ten een upze ghereet te wesen om te marchceeren : Den Byant die hare wachten hadden op de Wonen / ende ons by dage konde sien marchceeren / hadden bespeurt dat by ons in de Avont garde gekomen waren 9 Compagnien van 't Regiment van den Colonel van den B'ande. / ontrent 200 Capovers / ende riepen meenichmael teghens ons okacioris, &c.

Om haer te besoecken is den Generael Schoppe met alle de Regimenten van Anthoyn Faes ende het Recif / stillekens in der nacht by het nieuwe volck gekomen / ende voor het aenb'ezeken van den dagh stonden wy voor het Bosch / in de leechte / in batalie / sterck ontrent 7000 mannen / altemael uyt gelesen volck; want alle de ghene welke eenich ghebeek aen de beenen hadde / ende noch onlanghs sieck waren gheweest / die wat te kleyn ofte te sonck waren / wierden in de Schantse gelept / op dat een peder wel dispos ende bequaem tot marchceeren ende verlyten mochte wesen. Den Generael dede mede belasten dat men na de gene / welke achter bleef / niet soude wachten.

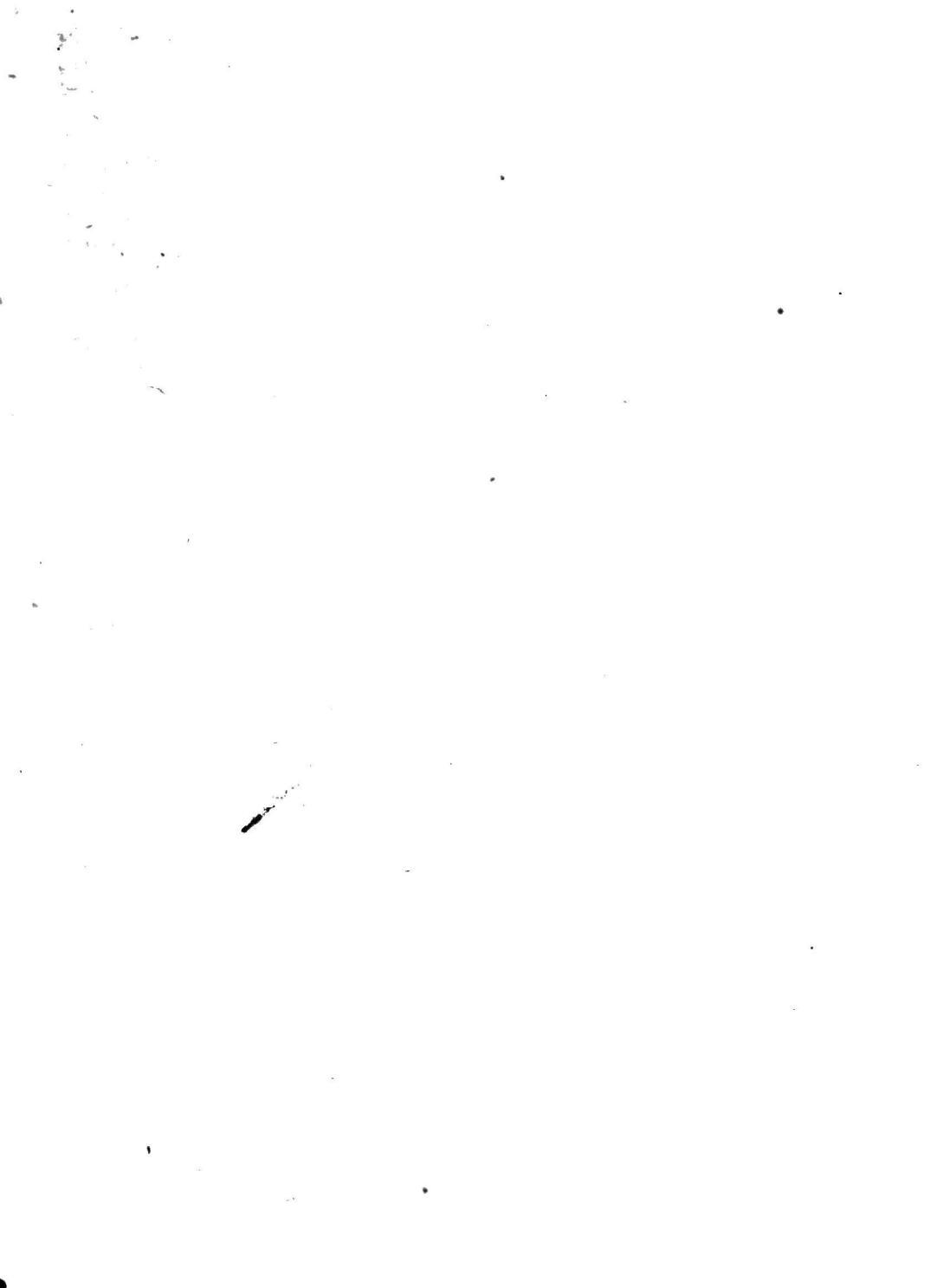
In soodanige posture is den Generael met vliegende Vaendelen / Trompetten ende volle Crommelslagh ghemarchceert in goede ordze / voor uyt sendende alle de Compagnien van de Duppreers / met drie verloozen Croupen / marchceer-

rende met twee vleugels / waer van den gemelden Sigismundus Schoppe de
eene commandeerde ende leyde / ende den Colonel van den Bzande d'andere;
d'eene Troüpe trock aen de rechter handt vooz het Bosch / ende d'andere ober
de Schooren / dooz het water / dat leegh was / na seker Dooz / daer by een Ca-
steel licht / den rechten pas na de Bzabantse Meulen.

Gemelde vooz-troupen hebben eenighe schermuselen met den Bpandt ghe-
houden / maer kregen niet een ghequetste. 11. Blancken waren met 200 Ca-
poperz in een verlozen Troup geueest / ende waer dat sy vernamen dat eenige
Portugiesen lagen / zyn soo furieus aengeballen / datse hun in route bzachten /
ende op een reys wel 40 nederhaclic; van d'onse wierde 2 Capoperz gequetst /
d'eco in sijn rugge gesteken met een Stekade / ende den anderen ghehouden in
het dick van sijn been.

Den 18 na dat de Sonne een upze gescheenen hadde / quam den Generael dooz
het Bosch marcheeren / ende bonde den Bpandt in posture op een Bergh / wel
in haer voozdeel. Acht kleyne Delt-stuckjens (schieetende kogelen van 6 pan-
den) wierden gestelt op den Bpandt / in drie ghedeelte. 't Regiment van den
Heer Schoppe trock met het Regiment van der Elst vooz upt / teghens den
Bergh; 't Regiment van Capiteyn zalig: Carpentier (gheleyt vanden Luy-
tenant Carel Kerwe) marcheerde bezyden / onder den Bergh; den Colonel
Hoest met sijn Regiment ende Colonel Bzinck ten midden / ende avanceerden
so den Berg op; van dewelcke den Bpant so gruwelijcken schoot / of 't hagel-
den / en stonden als mannen / waren gemonteert gelijck als men de Romeynen-
schildert / met Bzossen tot onder de knien / de Bzoecken boven de knien / ende de
Armen opghestroopt: 't Regiment van den Bzande / ende 't Regiment van
Joncker Willem van Houtijn / upr het Bosch komende met de Arrierguarde /
sagen den Generael Schoppe als desperaet / met sijn paert tuschen den Bpant
in ende dan weer upt / om dies wil dat den Bpant 2 stuckjens met drie Baende-
len van ons hadde vermeestert; Colonel van den Bzande dit siende / troupten
sijn volck hozt op / ende nam den Degen in de handt / hem stellende op 't eynde
van 't voozste ghelid / seggende; Lustigh mijn vrome Soldaten, nu kont ghy eere
behalen, ende uwe Vyandt overwinnen, toont u nuals Leeuwen; ende marcheerde
alsoo met het gheele Regiment; ophlimmende den Bergh / aldaer meest d'an-
dere Regimenten verstroopt ende gequetst waren / ende dooz den Bpant liepen;
in boegen dat de Musquetiers van den Bzande / vijf repen hare Musqueten
losten / ende gestadigh soo indzongen / dat den Bpandt moeste retirieren; Jonc-
ker Willem met sijn Regiment secondeerde 't Regiment van den Bzande / ende
indien 't Regiment dat in den pas lach sijn debboir ghedaen hadde / soude den
Bpandt tenemael op de vlucht gebzacht zyn gheweest: Kerwe wierde ghe-
schoten / ende 't Regiment op de vlucht / incenden te eschapereren na het Bosch /
echter liepen in 't Moerast / waer in eenighe verdzoncken / de resteerende qua-
men weder na ons toe.

Den Bpandt aen die zijde nam daer ober weder couragie / ende wilde den
Bergh niet verlaten. De twee voozsz stuckjens ende drie verlozen Baende-
len kregen wy wederom / ende gheraechten alsoo op den Bergh in 's Bpantz
guartier / ende den Bpandt bleef in 't hangen van den Bergh aen d'ander zijde:
Dit gevecht is soo furieus geweest / datter gheseyt wert oopt in Bzasilien is
gheschiet / ende duyzden meer dan ses upzen / roepende aen wederzijden niet an-
ders / dan / lae doot de honden.

Gemelden Bergh is gelegen half weggen van het Récif ende de Caep/was by-na bedeckt met ghequetsten ende dooden / doch by ons (Godt lof) d'oberhandt; wy dzeven den Vpandt in soedanighe furie af / dat de gebluchte in onse handt quamen. Den Generael van den Vpandt sat op een wit paert / toonde groote couragie aen sijn volck.

In dese Batalie zyn van de onse ober de 300 gemeene Soldaten ghebleven/ behalvens de gequetsten. Den Vpandt hadde ontallighe vele doden/ ende lagen tusschen ons ende hem den 19 ende 20 noch onbegraven.

Den Colonel Schoppe was in den Enckel geschoten. Colonel Hoest (na dat hy 2 schoten hadde ontfangen) schoot noch eenen doot met sijn Pistool/ ende trock sijn Degen; den Vpandt vzaeghde of hy quartier wilde hebben? hy riep neen/ ende wierde alsoo op de plaets doot gheschoten: Colonel Jonckers Willem is mede gequetst; mit gaders den Colonel Eist. Karwe (welcke het Regiment van Carpentier commandeerde) gevangen. Den Colonel van den Vzande is by absentie van den Generael Schoppe / het Commandement opgedragen/ ende kreegh ordere van den Bergh na het Welck-huys (aldaer een water tusschen beyde is) te retireren. De gequeiste wierden met Booten nae het Récif ghebracht. 9 Schepen van onse Plote werden hier noch verwacht; 7 zyn aen sint Vincent gesien.

Den Vpandt heeft in alles 11 Vaendelen van ons behouden.

De Bateria van de Portugiesen (waer van sy het Récif beschoten) vonden wy verlaten: Van daer gingen de onse in Olinda, ende vonden in deselve niet een Mensch/ innemende de steene Kiboute: De Portugiesen dzeven ons daegs daer na wederom upt/ met verlies van een Capiteyn ende twee Soldaten.

Den 7 May zyn alhier wederom opgebracht 5 Drijsen/ te weten / 2 kloecke Schepen/ ende 3 Caraveels/ geladen met 1800 Krysten Supcker/ ende 150 Krysten Caback/ behalvens andere goederen.

Den 11 dito heefmen de Soldaten gemonstert/ ende gelt ghegeven; deselve gaen daghelijcks met stercke parthypen in't Landt. Den Admirael Witte Wittens is met 14 wel-gemonteerde Schepen ende andere/ tot 26 in't ghetal/ met twee Vzanders / van het Récif t'zepl ghegaen / waer't op aenghesien is/ meetmen niet. In alles zyn alhier gearriveert 92 Vaendelen.

E Y N D E.

BRASILIANA DIGITAL

ORIENTAÇÕES PARA O USO

Esta é uma cópia digital de um documento (ou parte dele) que pertence a um dos acervos que participam do projeto BRASILIANA USP. Trata-se de uma referência, a mais fiel possível, a um documento original. Neste sentido, procuramos manter a integridade e a autenticidade da fonte, não realizando alterações no ambiente digital - com exceção de ajustes de cor, contraste e definição.

1. Você apenas deve utilizar esta obra para fins não comerciais. Os livros, textos e imagens que publicamos na Brasiliiana Digital são todos de domínio público, no entanto, é proibido o uso comercial das nossas imagens.

2. Atribuição. Quando utilizar este documento em outro contexto, você deve dar crédito ao autor (ou autores), à Brasiliiana Digital e ao acervo original, da forma como aparece na ficha catalográfica (metadados) do repositório digital. Pedimos que você não republique este conteúdo na rede mundial de computadores (internet) sem a nossa expressa autorização.

3. Direitos do autor. No Brasil, os direitos do autor são regulados pela Lei n.º 9.610, de 19 de Fevereiro de 1998. Os direitos do autor estão também respaldados na Convenção de Berna, de 1971. Sabemos das dificuldades existentes para a verificação se um obra realmente encontra-se em domínio público. Neste sentido, se você acreditar que algum documento publicado na Brasiliiana Digital esteja violando direitos autorais de tradução, versão, exibição, reprodução ou quaisquer outros, solicitamos que nos informe imediatamente (brasiliiana@usp.br).